

**EÖTVÖS LORÁND TUDOMÁNYEGYETEM BÖLCSÉSZETTUDOMÁNYI KAR
MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOKTORI ISKOLA**

**PAPP GÁBOR GYÖRGY
GERSTER KÁLMÁN (1850-1927) MUNKÁSSÁGA
Doktori (PhD) disszertáció tézisei
Témavezető: Dr. Komárik Dénes**

Budapest 2007

A kutatás célja, a disszertáció tárgya

A disszertáció a magyarországi historizmus egyik fontos és mára szinte elfeledett építésének munkásságát mutatja be. Gerster Kálmán (1850–1927) személye és munkássága eddig a szűkebb szakma előtt is csak egyes elemeiben volt ismert. Országos jelentőségű pályázatokon való részvétele mellett neve leginkább két fontos alkotása, a Deák-mauzóleum és a Kossuth mauzóleum kapcsán került említésre. Tevékenységének részletes vizsgálata a 19. század második fele építészetének átfogó feldolgozása szempontjából azonban semmiképp sem nélkülözhető. Mintegy ötven éves munkásságának ismertté tétele nem egyszerűen szinesíti/gazdagítja a korszakról alkotott képünket. Munkássága révén egy koherens építészeti oeuvre-ön belül követhetjük nyomon a 19. századi Magyarország legintenzívebb építkezési időszakának egyes állomásait.

Gerster Kálmán a 19. század második felének elismert és sokat foglalkoztatott építész volt. Tevékenységét elsősorban Budapesten folytatta. Ő maga annak az 1845 és 1855 között született építészgenerációnak volt tagja, mely megbízásai révén a következő évtizedekben a modern nagyvárossá alakuló főváros arculatát meghatározta. A kiegyezést követően (elsősorban Pesten, majd később Budán is) korábban nem látott mértékű építési tevékenység kezdődött, mely hazai és külföldi építészeket vonzott a városba. Az intenzív konjunktúra nagyszámú feladatot kínált építészünknek is.

Gersternek, mint építésznek a személye további szempontból is érdekes a kutatás számára. Ő maga neves építészfamíliák leszármazottja, apja és nagybátyja (Gerster Károly és Kauser Lipót) a 19. század közepének legtöbbet foglalkoztatott pesti építészei közé tartoztak. Egy mesterségnek családon belül történő átörökítése a korban elég tipikusnak tekinthető és ez elmondható az építőmesterség művelőiről is. Gersternek az építészettel való „családi” ismeretsége ugyanakkor lehetőséget ad arra, hogy munkásságát a Czigler, a Linczbauer és más építész-kőműves családok összefüggésében nézzük. Gerster esete ezektől a példaktól alapvetően eltér, mert a Kauser és a Gerster család a kor legtöbb építészt (és köztük nem utolsó sorban kiemelkedő jelentőségűeket) adó famíliái

voltak. Ennél fogva a család körül látható megrendelői kör is szükségképpen nagyobb volt, mint másoknál. Ebbe a baráti megrendelői körbe már a 19. század közepén olyan jeles személyiségek tartoztak, mint Türr István, vagy a részben szakmai kapcsolatot jelentő Henszlmann Imre, illetve később a Zsigmondy vagy a Schulek család tagjai. Noha a megrendelői körnek a feltárására a család, és konkrétan Gerster Kálmán esetében mindezidáig csak részben került sor, annyi eddigi kutatásaim alapján is megállapítható, hogy a két család kapcsolatrendszere mindenképpen eltért, mozgástere tágabb lehetett a hasonló szakmai háttérrel rendelkező családokétól.

A másik ok, amely miatt Gerster személye, oeuvre-je különlegesnek tekinthető az az, hogy munkásságában karakteresen jelentkezik egy olyan műfaj, a síremléképítészet, mely ugyanebben az időszakban másoknál nem, vagy jóval kisebb mértékben fordul elő. Funerális alkotásainál, úgy tűnik, feltűnően nagy számban szerepelnek azok a megrendelők, akik ugyanabból a felvidéki és részben evangélikus kereskedő rétegből érkeztek, amely néhány évtizeddel korábban apja és kollégái számára adott fontos megbízásokat.

A dolgozat felépítése

A dolgozat a téma bemutatását tartalmazó **bevezetéssel** kezdődik, melyben egyúttal megadtam a disszertáció felépítésének indoklását. Ebben a fejezetben Gerster családi és szakmai képzettségének hátterét is jelzem. Ezek kapcsán érzékeltetem azokat a főbb stílárius vonásokat, melyek műveire jellemzők. Művein évtizedeken át kimutatható két historikus stílus, a „hellén” és a „bizánci” stílus hatása. Itt ezek közvetlen forrása, Gerster tanárának, Theophil Hansennek az építészeti stílusa, is említésre kerül. Stílárius orientációja ezek mellett, illetve a későbbiekben más forrásokból is (például az észak-magyarországi későreneszánsz emlékből) táplálkozott. E kérdések kapcsán az adott keretek közt szót ejtek az építészeti historizmus miben létéről és jellemzőiről is.

A következő fejezet az építész **életpályájának** ismertetését adja. Itt a gyermekkor és a korai évek után külön részt szenteltem a bécsi Akadémián töltött éveknél, melyet az

oktatás struktúrájának kontextusába illesztettem. A Hansen irodában eltöltött évek ismertetése után az itthoni építészeti munkásság állomásait írtam le a Mérnöki Hivatali tevékenységektől az önálló építési státuszig. Ugyanitt megpróbáltam megrajzolni a megrendelői kört, és szakmai kapcsolatainak körét, azokat a szűkebb társadalmi közegeket, melyek őt közvetlenül körülvették és amelyek sok szempontból munkásságára is befolyást gyakoroltak.

Az életpálya ismertetését követően került elhelyezésre a disszertáció gerincét képező tulajdonképpeni **katalógus**, mely a művek bemutatását vállalta fel. Ezen belül az egyes műveket épülettípusok szerinti sorrendben vizsgáltam. A tervek és megvalósult művek között nagy számban szerepelnek közigazgatási épületek, ezeket tárgyalom először. Utánuk az egészségügyi intézményeket, lakóépületeket, művelődési intézményeket, műszaki létesítményeket, végül a síremlékeket veszem sorra. Ebben az elemző-értékelő katalógus részben a leírások mellett többször kitérek olyan általánosabb, Gerster kompozíciós megoldásait érintő kérdésekre, amelyek, úgy vélem, a többi művével, illetve kortársak munkáival való összevetés szempontjából fontosak. Ilyenek egyes rá jellemző építészeti elemek, mint a kupola és a torony alkalmazása, vagy a többször visszatérő diszpozíciós megoldások kérdése. Itt térek ki egy-egy nagyobb megbízása kapcsán társadalmi megítélésére, elismertségére, illetve ezek változásaira is. Az építészet és a szobrászat határmezsgyéjén mozgó funerális munkáinak részletes elemzése szintén itt kapott helyet. E kapcsán fontos megjegyezni, hogy általában a műfaj (a 19. század funerális művészete) kutatása további hasznos eredményekkel szolgálhat. (E téren a kutatások a hazai szakirodalomban az 1980-as években kezdődtek, de – tekintettel a műfaj egészének feldolgozatlanságára – azóta is inkább egy-egy monografikus jellegű elemzés született.)

A dolgozatot **függelékek** egészítik ki. Az első Gerster családfáját ismerteti, a következő Theophil Hansen magyarországi tanítványainak teljes sorát mutatja be. A harmadik a tárgyalt emlékekről, a negyedik a tervhagyatékról ad áttekintést. A disszertációt bibliográfia zárja.

A kutatás feladatai, módszerei

A disszertációban bemutatott életmű a 19. század második felének jellegzetes építészeti életútját mutatja: Gerster több évtizedes aktív tevékenysége a korszak kiemelkedő építészeti feladatainak (Országház, Millenniumi kiállítás) és jellemző épülettípusainak (törvényszék, városháza, szak- és elemi iskola, katolikus és református templom) bemutatását is lehetővé tette. Az egyes műfajokban alkotott nagyszámú tervén, illetve az épületeinél (kisebb megszorításokkal) megfigyelhető stiláris következetesség, az emlékanyag műfajok szerinti rendezését kínálta. Ehhez még hozzá járult a korban is speciális, nagyszámú (más alkotásaival nehezen összevethető) funerális munkájának természetesen adódó egységes vizsgálata. Úgy vélem, hogy ez a megközelítési mód az építészettörténetben a stilárisan nem nagy ívet leíró, ugyanakkor termékeny építészek esetében jellemző képet ad és fontos következtetések levonását engedi meg. Az egyes épülettípusokat, valamint egy korszak jellegzetes épületfajtaait elemző vizsgálati módszer az építészettörténeti kutatásokban jól ismert többek között Nikolaus Pevsner, valamint Zádor Anna munkássága révén.

Szándékom az volt, hogy Gerster munkásságának ilyen irányú áttekintésével azok a (tipizálható) komponálási jellegzetességek legyenek kimutathatók, melyek egy másfajta (pl. kronológiai) szempontú elemzésnél rejtve maradnak. Úgy vélem, hogy az épületeknek egy ilyen fajta megközelítése épp a historizmus építészeti gondolkodásmódjának (hogy tudniillik a művészi kifejezésben az egyes történeti stílusok alkalmazása csak eszköz volt, de nem cél) felel meg.

A kutatás eredményei

Gerster Kálmán személye a hazai szakirodalomban eddig ritkán, egy-két munkája kapcsán szerepelt. A két világháború közti szakirodalomban sporadikusan fordul elő a neve: Ybl Ervin „Az utolsó fél évszázad művészete” c. munkájában (Budapest, 1926.); Lechner Jenő „A magyar építészet a reneszánsz kortól a millenniumig” c. írásában (megj. 1940-ben a Szépművészetek Könyvé-ben) említi az építészt. Ezt követően a Németh

Lajos által szerkesztett „A magyar művészet 1890 és 1919 között” című akadémiai kézikönyvben (Budapest, 1981), majd egyes mauzóleum építményeiről szóló, az 1980-as, 1990-es években készült feldolgozásokban (Csorba Csilla, Bor Ferenc munkái) találkozunk vele. Az utóbbi években két kötetben (a Gábor Eszter és Verő Mária által szerkesztett Schickedanz-katalógusban és „Az Ország háza” c. katalógusban) egy-egy kivitelezésre nem került munkája került bemutatásra. Jóllehet Gerster életműve még nem volt feltárva, a korábbi ismertetésekben annyi már látható volt, hogy a 19. század második fele pesti építészetében aktív szerepet vállaló, fontos feladatoknál jelen lévő építészről van szó. Gazdag életműve ugyanakkor a szűkebb szakma számára is inkább csak sejthető volt.

Az életmű feldolgozása során főként az Országos Levéltárban meglévő tervhagyatékra támaszkodtam. Ennek a teljes, a szekció további állagának részleges áttanulmányozásával, illetve az ezekhez tartozó iratanyag részleges áttekintésével az életmű egészéről meglehetősen pontos képet lehetett nyerni. Elsődleges kutatási eredményeim mellett a bécsi Képzőművészeti Akadémia levéltárában és tervtárában végzett, Gerster tanulóéveire koncentrált kutatásaim révén eddig ismeretlen adatok kerültek elő nemcsak Gerster, de vele egykorú diáktársai tanulmányi éveiről is. Tanárának, Theophil Hansennek a hazai szakma előtt eddig jobbra ismeretlen tervei a tanítványok – köztük Gerster - munkáinak pontosabb elhelyezését és értékelését is lehetővé tették.

Tartalomjegyzék

Bevezetés

I. Gerster Kálmán életpályája

Az előzmények, a család

Gerster Kálmán ifjúkora

Az oktatás struktúrája bécsi Képzőművészeti Akadémián

Gerster Kálmán és Theophil Hansen további magyarországi tanítványai

Theophil Hansen irodájában

További ösztöndíjak

A pesti Mérnöki Hivatalnál

Önálló építész

A megrendelők köre

Szakmai kapcsolatok

Szakmai közélet

II. Gerster Kálmán épületei/épülettervei épülettípusok szerint

KÖZIGAZGATÁSI ÉPÜLETEK

Budapest, Országháza tervpályázat (1882)

Veszprémi megyeháza terve (1884)

Debrecen, városháza bővítésének terve (1894)

Budapest, Földtani Intézet épületének pályaterve (1896)

Gyulafehérvár, törvényszéki palota és fogház (1904)

Szentes, városháza terve (1907)

Balassagyarmati törvényszék épületének terve (1908)

EGÉSZSÉGÜGYI INTÉZMÉNYEK

Debrecen, Közkórház (tervek: 1885-1890, épült: 1891-1893)

Budapest, Vaskovits-féle vízgógyintézet (felépült: 1883)

Budapest, Klotild szeretetház (1903-1905)

Budapest, Artézi / Városligeti (ma Széchenyi) fürdő (1905-1909/1913)

Budapest, Pajor szanatórium terve (1907-1908)

Temesvár, városi fürdő (1911)

LAKÓÉPÜLETEK

Városi lakóházak és bérházak

- *Budapest, Hugmayer János Károly lakóháza (1883 k.)*

- *Budapest, Ifj. Vastagh György műteremháza (1885)*

- *Budapest, Keresztessy József bérháza*

- *Budapest, Wagner József bérházai*

- *Budapest, Zsigmondy Béla lakóháza (1888)*

- *Budapest, Schulek-Zsigmondy bérház (1894)*

- *Budapest, Wagner Emil lakó- és bérháza*

- *Budapest, Knuth Károly lakóháza és műhelye (1892-1893)*

- *Debrecen, a takarékpénztár bérháza. (1887)*

Villák

- *Budapest, Huszár Adolf műtermes háza (1880)*

- *Budapest, Gerster-család lakóháza*

- *Budapest, Gerster Lajos és családja villája*

- *Budapest, Perci Mór Károly villája (1897)*

- *Budapest, Zsigmondy Béla, mérnök lakóháza (1901 k.)*

- *Budapest, Röck István, gyáros villája (1900k.)*

- *Budapest, Gerster Béla családi háza (1905-1909)*

- *Budapest, Kölber Dezső festőművész műteremháza (1909)*

MŰVELŐDÉSI INTÉZMÉNYEK

Színházak, múzeumok

Máramarossziget, színház és vigadó (1883-1889)

Igló, színház és vigadó (1899)

Színházépület-terve

A szegedi múzeum és könyvtár pályaterve (1893)

Iskolák

Újlaki (Török utcai) elemi iskola (1883)

Epreskert, szobrászati mesteriskola (1889)

Debrecen, gazdasági iskola (1875-1882)

Debrecen, Kereskedelmi Akadémia (1891-92)

Templomok

Kistétény (ma Budatétény), római katolikus templom (1904-12)

Hajdúböszörmény, református templom (1897)

MŰSZAKI LÉTESÍTMÉNYEK

Temesvár, Püspök-híd (terv: 1911, épült: 1912-13)

Korinthoszi csatorna állomásépületei (1882 k.)

EGYÉB MŰVEK

Budapest, Az állatkert épületei (1878)

SÍREMLÉKEK

A Deák-mauzóleum

A Kossuth-mauzóleum

Árkádsor a Kossuth-mauzóleum körül

Sztélé, aedícula formájú síremlékek

Szarkofág formájú síremlékek

Az oszlop és az obeliszk

Cippus forma síremlékek

Önálló síremlékszobrok

Mauzóleumok

EMLÉKMŰVEK

Erzsébet királyné-émlék (1902, 1913-1916)

III. Függelék

1. Gerster Kálmán családja, származása
2. Theophil Hansen magyarországi tanítványai a bécsi Képzőművészeti Akadémián
3. Gerster Kálmán tárgyalt műveinek jegyzéke
4. Gerster Kálmán tervhagyatékának jegyzéke

Bibliográfia

A disszertáció témájához kapcsolódó publikációim és előadásaim

- 1.- *Deák Ferenc síremlékére kiírt pályázat történetének vázlata.* In: Pest-Buda Egyesítésének 125. évfordulója 1873-1998. Budapest, Magyar Történezhallgatók Egyesülete, 1998. p.88-98.
- 2.- *Gerster Kálmán (1850-1927) építész tervezte síremlékek tipológiai vizsgálata.* Szakdolgozat, Bp. 1999.
- 3.- *A Zsolnay-épületkerámia a 19-20 század építészetében,* Magyar Iparművészet 2001/1. p. 16-21
- 4.- *Gerster Kálmán síremléképítészeti munkássága.* Ars Hungarica 2002/1 p. 49-122.
- 5.- *Építészképzés a bécsi Képzőművészeti Akadémián. Theophil Hansen magyar tanítványai 1868 és 1884 között.* Előadás, MTA Művészettörténeti Kutatóintézet. 2003. május 13.
- 6.- *Megjegyzések az építész- és szobrászképzéshez a bécsi Képzőművészeti Akadémián 1868 és 1884 között.* Előadás a Művészeti intézmények c. konferencián. ELTE Művészettörténeti Intézet, 2003. november 21.
- 7.- *Das Problem der Mittelmässigkeit. Einige Bemerkungen zum Werk von Koloman Gerster (1850-1927).* Előadás a „Die Rolle des Künstler in der Kunstgeschichte. Die Künstlermonographie als methodologisches Problem” c. konferencián. MTA Művészettörténeti Kutatóintézet, 2005. december 9.
- 8.- *Berlini magyar aranyifjak építészeti tervei.* Magyar Műemlékvédelem XIII. Budapest, 2006. p. 254-266.

9.- *Kálmán Gerster*. In: Saur Allgemeines Künstler Lexikon. München-Leipzig 2006., vol.52. p. 288-289.

10.- *A historizmus aspektusai a magyar építészetben / Aspekte des Historismus in der ungarischen Architektur*. In. Von Berlin nach Budapest – Berlinből Budapestre. Aspekte des Historismus in der ungarischen Architektur / A historizmus aspektusai a magyar építészetben. (Text/szöveg: Gábor György Papp) Potsdam, Deutsches Kulturforum östliches Europa, 2006. p. 13-40.

11.– *Architektenbildung nach Berliner Vorbild an der TU Budapest*. Acta Historiae Artium Tom. 49. 2008. p. 313-322 (megjelenés alatt).

12. –*MTA Atommagkutató Intézet*. In. Épített örökség a Magyar Tudomány szolgálatában (megjelenés alatt).

EÖTVÖS LORÁND UNIVERSITY, BUDAPEST

**GÁBOR GYÖRGY PAPP
THE WORK OF KÁLMÁN GERSTER (1850-1927)
PHD DISSERTATION**

THESIS

BUDAPEST 2007

The Subject and Aim of the Dissertation

My PhD Dissertation presents the oeuvre of the Hungarian architect, Kálmán Gerster (1850-1927). He was an important, but for our days nearly forgotten artist of the age of the Historicism – an age, which was dominated by the influence of the earlier, historical styles. Kálmán Gerster's life and work has been known even in the smaller professional circle only through some of his plans (made as participation in the competition for some of the most important Hungarian projects of the age) and through two of his monuments - the „Deák-mauzóleum” and the „Kossuth-mauzóleum”. The detailed analysis of his work is to be seen as an integral part of the research of Hungarian architecture in the second half of the 19th century. In addition – as Gerster's oeuvre came to life in the course of nearly five decades - it represents certain steps in the development of the period's architecture.

Kálmán Gerster was a well-known and productive architect in the second half of the 19th century in Hungary. Most of his work was made in Budapest. Born between 1845-1855, he himself belonged to that generation of architects, which determined the character of the capital - becoming a modern city at the very same time. The „architectural boom”, which followed the compromise between Hungary and the Austrian empire, attracted many architects from the country and even from abroad. This prosperity offered a lot of possibilities for Gerster, as well.

The person of Kálmán Gerster is interesting for the research for many respects. He came from a family of architects: both his father (Károly Gerster) and his uncle (Lipót Kauser) belonged to the best known architects in the middle of the 19th century in Pest. It was quite typical in that time, to inherit craftsmanship/profession within the family – this can be said about people working in the territory of architecture, as well. But – in comparison with other families, such as the Czigler or the Linczbauer family – it turns out, that Gerster's case was a bit different. As many of the architects of the time were somehow related to the Gerster-Kauser family, the circle of professionals and the social circle from where the architectural commissions came, was much larger, than usual. Among the

friends and employers were such illustrious personalities in the middle of the 19th century as István Türr and Imre Henszlmann. Members of the Zsigmondy or Schulek families belonged to this circle a bit later. On the basis of my research it can be seen, that the social network of the Gerster-Kauser „clan” was much more extensive than that of other families working in the field of architecture in the same time.

There is an other unique aspect in Gerster’s lifework: the intensive presence of sepulchral monuments. It seems, that most of them were commissioned by that very same circle of those upper-hungarian Lutheran merchants, who gave work to Gerster’s father some decades earlier.

The Dissertation’s structure

The Dissertation consists of three main parts, the first of which is an **Introduction**. In addition to Gerster’s family- and professional-background I speak here about the main characteristics of his style, as well. There were two historical styles, the „greek” and the „Byzantine”, which influenced Gerster’s style for many decades. The immediate source of these was the architectural style of Gerster’s master, Theophil Hansen. Beside these (and partly later in his life) his style was influenced by other sources as well, such as the late renaissance architecture of medieval Hungary. In connection with these questions I describe (within the given possibilities) the quintessence and characteristics of the architectural historicism.

The next chapter deals with the **life and career** of the architect. Here – after childhood and early years – I paid special attention to the years he spent at the Academy in Vienna. I speak about his studies in the context of the structure of the education of the time.

The third and longest part of my dissertation is in fact a **catalogue** of Gerster’s oeuvre. Here his works follow each other according to different building types: first the offices of

public administration, then medical institutions, living houses, cultural institutions, technical constructions, at last sepulchral monuments.

There is an **appendix** making the dissertation complete. (1. Genealogical table on Gerster's family, 2. List of Theophil Hansen's hungarian disciples, 3. Gerster's works, presented in the dissertation, 4. Overview of Gerster's known architectural plans, 5. Reference literature.)

Results

The name of Kálmán Gerster has been mentioned in reference literature sporadically. On the basis of these it was seen, that Gerster was an active architect of the second half of the 19th century in Pest, who participated in important architectural projects, but his rich life-work has been supposed only - even by professionals.

During my research I concentrated on the bequest of Gerster's architectural plans, kept in the National Archives in Budapest. Beside these I made research at the Archives of the Academy in Vienna, where I focused on the education of Kálmán Gerster. On the basis of my findings it became possible to reconstruct the career of Gerster in a detailed level. I also discovered unknown material in connection with the education of other hungarian disciples of Theophil Hansen.

Table of Contents

Introduction

I. Career of Kálmán Gerster

Family

Early years

Structure of education at the Academy in Vienna

Kálmán Gerster and other hungarian disciples of Theophil Hansen

In the workshop of Theophil Hansen

Scholarships

At the Office of engineers in Pest

Independent architect

Circle of patrons

Professional network

II. Buildings and architectural plans of Kálmán Gerster – according to building types

BUILDINGS OF PUBLIC ADMINISTRATION

Budapest, plans for the Parliament (1882)

Veszprém, plans for the county hall (1884)

Debrecen, plans for the transformation of the town hall (1894)

Budapest, plans for the Geological Institute (1896)

Gyulafehérvár, plans for the court of justice (1904)

Szentes, plans for the town hall (1907)

Balassagyarmat, plans for the court of justice (1908)

MEDICAL INSTITUTIONS

Debrecen, Public Hospital

Budapest, Vaskovits hydrophatic establishment (1883)

Budapest, Klotild almshouse (1903-1905)

Budapest, Széchenyi bath (1905-1909/1913)

Budapest, plans for the Pajor sanatorium (1907-1908)

Temesvár, Bath (1911)

LIVING HOUSES

Town houses and tenement houses

- *Budapest, House of János Károly Hugmayer (1883 k.)*

- *Budapest, House of György Vastagh, Junior (1885)*

- *Budapest, Tenement house of József Keresztessy*

- *Budapest, Tenement houses of József Wagner*

- *Budapest, House of Béla Zsigmondy (1888)*

- *Budapest, Schulek-Zsigmondy tenement house (1894)*

- *Budapest, House of Emil Wagner*

- *Budapest, House of Károly Knuth (1892-1893)*

- *Debrecen, Tenement house of the savings bank. (1887)*
- Villas*
- *Budapest, House of Adolf Huszár (1880)*
- *Budapest, House of the Gerster-family*
- *Budapest, House of Lajos Gerster*
- *Budapest, House of Károly Mór Perci (1897)*
- *Budapest, House of Béla Zsigmondy (1901 k.)*
- *Budapest, House of István Röck (1900k.)*
- *Budapest, Family house of Béla Gerster (1905-1909)*
- *Budapest, house of Dezső Kölber (1909)*

CULTURAL INSTITUTIONS

Theaters, Museums

- Máramarossziget, Theater (1883-1889)*
- Igló, Theater (1899)*
- Plans for a theater*
- Szeged, plans for the Museum and Library (1893)*

Schools

- Budapest, Elementary School at Török utca (1883)*
- Budapest, Epreskert, Masterschool of sculpture (1889)*
- Debrecen, School of agriculture (1875-1882)*
- Debrecen, Academy of commerce (1891-92)*

Churches

- Budatétény, Catholic church (1904-12)*
- Hajdúböszörmény, Calvinist church (1897)*

TECHNICAL CONSTRUCTIONS

- Temesvár, Bishop's-bridge*
- Stations of the chanell at Corinthos (1882 k.)*

OTHER

- Budapest, Buildings at the Zoo (1878)*

SEPULCHRAL MONUMENTS

- Deák-mausoleum*
- Kossuth-mausoleum*
- Arcades of the Kossuth-mausoleum*
- Stelae*
- Sarcophagi*
- Column and obelisk*
- Cippus*
- Independent sepulchral sculptures*
- Mausoleums*

MEMORIALS

Queen Elisabeth Memorial (1902, 1913-1916)

III. Appendix

1. Family of Kálmán Gerster
2. Hungarian disciples of Theophil Hansen
3. Presented works of Kálmán Gerster
4. List of the Bequest of architectural plans of Kálmán Gerster

Reference Literature

My related publications and lectures

- 1.- *Deák Ferenc síremlékére kiírt pályázat történetének vázlata.* In: Pest-Buda Egyesítésének 125. évfordulója 1873-1998. Budapest, Magyar Történezhallgatók Egyesülete, 1998. p.88-98.
- 2.- *Gerster Kálmán (1850-1927) építész tervezte síremlékek tipológiai vizsgálata.* MA Thesis, Bp. 1999.
- 3.- *A Zsolnay-épületkerámia a 19-20 század építészetében,* Magyar Iparművészet 2001/1. p. 16-21
- 4.- *Gerster Kálmán síremléképítészeti munkássága.* Ars Hungarica 2002/1 p. 49-122.
- 5.- *Építészképzés a bécsi Képzőművészeti Akadémián. Theophil Hansen magyar tanítványai 1868 és 1884 között.* Lecture, MTA Művészettörténeti Kutatóintézet. May 13th 2003.
- 6.- *Megjegyzések az építész- és szobrászképzéshez a bécsi Képzőművészeti Akadémián 1868 és 1884 között.* Lecture, ELTE Művészettörténeti Intézet, November 21th 2003.
- 7.- *Das Problem der Mittelmässigkeit. Einige Bemerkungen zum Werk von Koloman Gerster (1850-1927).* Lecture, MTA Művészettörténeti Kutatóintézet, December 9th 2005.
- 8.- *Berlini magyar aranyifjak építészeti tervei.* Magyar Műemlékvédelem XIII. Budapest, 2006. p. 254-266.
- 9.- *Kálmán Gerster.* In: Saur Allgemeines Künstler Lexikon. München-Leipzig 2006., vol.52. p. 288-289.

10.- *A historizmus aspektusai a magyar építészetben / Aspekte des Historismus in der ungarischen Architektur.* In. Von Berlin nach Budapest – Berlinből Budapestre. Aspekte des Historismus in der ungarischen Architektur / A historizmus aspektusai a magyar építészetben. (Text/szöveg: Gábor György Papp) Potsdam, Deutsches Kulturforum östliches Europa, 2006. p. 13-40.

11.– *Architektenbildung nach Berliner Vorbild an der TU Budapest.* Acta Historiae Artium Tom. 49. 2008. p. 313-322 (in print).

12. – *MTA Atommagkutató Intézet.* In. Épített örökség a Magyar Tudomány szolgálatában (in print).